

Fornybarregionen Sørlandet

Strategi for verdiskaping i Kristiansandsregionen

BIRKENES | IVELAND | KRISTIANSAND | LILLESAND | LINDESNES | VENNESLA

1. Innhold

Strategien kort fortalt	3
2. Hvorfor en felles verdiskapingsstrategi for Kristiansandsregionen?	4
3. Hvorfor haster det med omstilling og videreutvikling til bærekraftig verdiskaping?	4
4. Derfor vil vi lykkes som region	5
5. Slik skal kommunene bidra	6
6. Visjon, mål og strategiske grep	6
7. Dette satser vi på, og slik skal vi gjøre det	8
7.1 Energinæringer.....	8
7.2 Infrastruktur og næringsareal.....	9
7.3 Opplevelser	10
7.4 Arbeidsplasser og kompetanse	12
7.5 Internasjonal konkurransevne	14
7.6 Innovasjonskraft og bærekraftig omstilling	15
8. Oppfølging av strategien	16

Strategien kort fortalt

Sammen utgjør Kristiansandsregionens seks kommuner Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Lindesnes og Vennesla en kraftfull motor for regional utvikling på Sørlandet. Verdiskapingsstrategien tar utgangspunkt i regionens positive utvikling med en ambisiøs visjon:

Sørlandet er landets ledende fornybarregion

Hele Agder er viktige for å oppnå bærekraftig verdiskaping og posisjonering av landsdelen. Vi vil derfor bidra til økt samarbeid med fylkeskommunen og øvrige kommuner i Agder for å løfte frem hele Sørlandet som fornybarregionen.

Verdiskapingsstrategien er overordnet og gir retning for næringsarbeidet i kommunene i Kristiansandsregionen. Den skal bidra til en helhetlig og regional tilnærming til bærekraftig verdiskaping, og følges opp med egen handlingsplan.

For kommunene i Kristiansandsregionen har vi satt oss følgende hovedmål:

Kristiansandsregionen er landets mest attraktive og bærekraftige region for næringsliv, virksomheter, besøkende og innbyggere.

For å nå denne posisjonen har strategien seks viktige satsingsområder:

- Energinæringer
- Infrastruktur og næringsareal
- Opplevelser
- Arbeidsplasser og kompetanse
- Internasjonal konkurranseevne
- Innovasjonskraft og bærekraftig omstilling

Strategien legger til grunn tre strategiske grep som bidrar til kommunenes verktøykasse for å oppnå målene:

- Samhandling: Videreutvikle forpliktende samarbeid
- Bærekraft: Legge bærekraftig utvikling til grunn for verdiskaping
- Kommunikasjon: Bruke strategisk kommunikasjon som verktøy for posisjonering

2. Hvorfor en felles verdiskapingsstrategi for Kristiansandsregionen?

De seks kommunene i Kristiansandsregionen står sterkere sammen som pådrivere for regional utvikling på Sørlandet. Det er viktig å se verdiskaping i et regionalt perspektiv siden kommunene er gjensidig avhengig av hverandre. Positiv utvikling i én kommune bidrar til synergieffekter og muligheter for nabokommunene. En felles strategi for verdiskaping forplikter, legger føringer og forsterker regionens gjennomføringsevne av tiltak slik at flere bosetter seg, besøker og etablerer næringsvirksomhet i regionen.

Begrepet *Sørlandet* svarer geografisk til kommunene i Agder fylke. Alle disse kommunene er naturlige samarbeidspartnere for å oppnå bærekraftig verdiskaping og posisjonering av landsdelen. Vi vil derfor bidra til økt samarbeid med både fylkeskommunen og alle kommunene i Agder for å løfte frem hele Sørlandet som fornybarregionen. Denne strategien er overordnet og gir retning for næringsarbeidet i kommunene i Kristiansandsregionen. Verdiskapingsstrategien skal bidra til en helhetlig og regional tilnærming til bærekraftig verdiskaping, og følges opp med egen handlingsplan. Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet dokumenteres i eget vedlegg.

Med *bærekraftig verdiskaping* mener vi i denne sammenheng økonomisk lønnsom og ressurseffektiv vekst innen bærekraftig samfunnsutvikling. Det betyr at vi skal legge til rette for vekst i et samfunn som tar hensyn til en god balanse mellom økonomi, mennesker og miljø.

3. Hvorfor haster det med omstilling og videreutvikling til bærekraftig verdiskaping?

Globale endringer

Det som skjer i verden, påvirker og utfordrer virksomheter lokalt. Raske endringer krever og utløser fleksibilitet og endringsvilje i Norge og regionalt. Den globale gjennomsnittstemperaturen øker og verden rammes av stadig hyppigere naturkatastrofer. Demografien er i endring, med synkende fødselsrater, økende migrasjon, høyere levealder og endrede helseutfordringer. Erfaringer fra år med pandemi, krig i Europa og politisk uro har vist at det som skjer ute i verden påvirker virksomheter lokalt. Signaler og reguleringer i internasjonale fora som FN og EU, og politiske beslutninger i store markeder som USA og Kina berører også næringslivet på Sørlandet.

Fornybar energi

Tilgangen på ikke-fornybare energikilder er den siste tiden blitt begrenset og prisene har økt, noe som er med å fremskynde behovet for å ta i bruk flere fornybare energikilder. Virkemidler som regulerer finansiering av investeringer og innføring av CO₂-kvoter er med å gjøre klimavennlige investeringer i for eksempel vind- og solkraft mer lønnsomme. For at Kristiansandsregionen skal kunne utvikles til et bærekraftig lavutslippssamfunn er det behov for tilgang til mer kraft, og at det både produseres og tas i bruk nye energibærere.

For å hevde oss innen bærekraftig verdiskaping, er det også et stort behov for næringsarealer tilpasset næringslivets behov.

Ressursknapphet

Kristiansandsregionen står i sterk konkurranse med de andre storbyregionene i landet i kampen om ressursene. Historisk sett har utdanningsnivået i regionen vært lavere enn landsgjennomsnittet. Stadig høyere krav til kompetanse i arbeidslivet gjør at regionen må fortsette arbeidet for å få flere til å fullføre videregående skole og særlig innen relevante yrkesfag. I Kristiansandsregionen er det en høyere andel av unge som står utenfor skole og arbeidsliv, disse kandidatene representerer en ubrukt ressurs. Ved å arbeide systematisk med å få flere inn i utdanning og arbeidsliv vil regionen få økt tilgang til arbeidskraft.

I tillegg må det arbeides for å utvikle, tiltrekke og beholde kandidater med relevant kompetanse fra fagskole og høyere utdanning. Kandidater med høyere utdanning kan bidra med kompetanse for å klare omstillingen, og sammen med dyktige fagfolk bidrar de til økt innovasjonskraft i virksomhetene.

For å tiltrekke og beholde kunnskap og kompetanse må regionen være attraktiv med interessante arbeidsmuligheter. Det må legges til rette for et godt tilbud innenfor boliger, barnehager, skole, fritidstilbud, kulturtilbud og rekreasjonsmuligheter. Tilgjengelighet og effektive transportmuligheter i regionen er en forutsetning for regionens attraktivitet og for livskraftige samfunn.

4. Derfor vil vi lykkes som region

Kristiansandsregionen er preget av en sterk industritradisjon. Banebrytende innovasjonsmiljøer, næringsklynger og virksomheter har utviklet høyteknologiske løsninger og opparbeidet en kompetanse få kan matche globalt. Med strategisk beliggenhet nær Europa og en verdensledende industri- og offshorenæring har landsdelen lenge vært en av Norges mest markante regioner på eksport.

Prosessindustrien har vist stor evne til å utvikle og ta i bruk ny teknologi som har gjort flere aktører verdensledende i sitt marked. Regionen er også vertskap for bedrifter i verdensklasse innen leverandørindustrien til petroleumssektoren, en bransje som nå retter sin kompetanse mot fornybar energi. To nasjonalt og globalt ledende industriklynger, NCE Eyde og GCE NODE har sine tyngdepunkt i regionen. Kristiansandsregionen er blant de toneangivende i landet innen fornybar energi. Store, naturgitte vannkraftressurser, en ledende solcelleindustri og spisskompetanse om havet gir medvind for innovasjon og bærekraftig verdiskaping for fremtiden. Dette utgjør et godt grunnlag for å lykkes nasjonalt og internasjonalt.

Kristiansand er landsdelens knutepunkt for både vei-, jernbane-, sjøtransport og luftfart. 25 % av landets samlede godstransport med ferger går over Kristiansand Havn, i tillegg til en betydelig passasjerfrakt. Infrastrukturen rundt byen bygges ut for å betjene en økende befolkning og regionens voksende næringsliv. Med sine nesten 170 000 innbyggere bor 55 % av befolkningen i

Agder i Kristiansandsregionen, som utgjør den største bo- og arbeidsmarkedsregionen mellom Stavanger og Oslo.

Både fagutdanning, fagskole og universitetet er tilpasningsdyktige og legger til rette for å utvikle den kunnskapen fremtidens næringsliv og virksomheter trenger. Satsing hos sentrale aktører for å arbeide for inkludering og et mer mangfoldig arbeidsmarked legger til rette for at flere velger å bli og flytte til regionen. Totalt sett er dette viktig for regionens omstillingsevne.

5. Slik skal kommunene bidra

Kommunene i Region Kristiansand skal skape gode vilkår for næringslivet og virksomheter, og støtte aktivt oppom satsingsområdene i strategien, slik at det skapes nye arbeidsplasser og utvikles ny næring i regionen. For å lykkes i arbeidet skal kommunene være initiativtaker, tilrettelegger og forvalter. Disse rollene er grunnleggende for kommunenes og regionens evne til å oppnå resultater.

Initiativtaker: Kommunene skal være en pådriver for utviklingsprosjekter i samarbeid med næringsliv og forskningsmiljøer. De skal ta en proaktiv rolle i å tiltrekke nye virksomheter, kunnskap og kapital til regionen.

Tilrettelegger: Kommunene skal yte tjenester overfor næringslivet og gjøre det attraktivt for virksomheter, gründere og arbeidskraft å være lokalisert i Kristiansandsregionen.

Forvalter: Kommunene skal ivareta brede samfunnsmessige interesser i henhold til offentlige lover, forskrifter og reglement.

6. Visjon, mål og strategiske grep

Kristiansandsregionen er i positiv utvikling på flere felt. Verdiskapingsstrategien tar utgangspunkt i denne utviklingen og setter en ambisiøs visjon for regionen:

Sørlandet er landets ledende fornybarregion

For å ta denne nasjonale posisjonen skal vi arbeide for følgende målbilde:

Kristiansandsregionen er landets mest attraktive og bærekraftige region for næringsliv, virksomheter, besøkende og innbyggere.

Derfor skal vi bidra til at Kristiansandsregionen:

- Er en ledende og attraktiv region for energinæringer
- Har infrastruktur og næringsarealer som er tilpasset næringslivets behov
- Er en region med attraktive og bærekraftige opplevelser for innbyggere og besøkende
- Er en vekstkraftig kompetanseregion

- Utnytter mulighetene internasjonalt samarbeid gir for økt verdiskaping
- Har innovasjonskraft med et næringsliv som er ledende på klimavennlig omstilling

Strategiske grep

Strategien legger til grunn tre strategiske grep som bidrar til kommunenes verktøykasse for å oppnå målene.

Samhandling: Videreutvikle forpliktende samarbeid

For å omsette våre fortrinn og målsettinger til praksis, må vi innrette oss godt og spille på lag. Kommunene i Kristiansandsregionen vil bidra til at Sørlandet trekker i samme retning for å oppnå felles resultater på ulike beslutnings- og myndighetsnivå. Vi vil bidra til et tett samarbeid mellom næringsliv, innbyggere og offentlige og private virksomheter. Det er kun gjennom forpliktende samarbeid og arbeidsdeling at Kristiansandsregionen kan oppnå målene.

Vi vil også være tjent med å styrke partnerskap og samarbeid med andre kommuner i Agder, og aktører med sammenfallende interesser for å løfte hele Sørlandet som fornybarregion.

Bærekraft: Legge bærekraftig utvikling til grunn for verdiskaping

FNs 17 bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. De er viktige premisser for bærekraftig utvikling i norske kommuner, og skal legges til grunn for kommunal og regional planlegging. Økonomi, klima og miljø, og sosiale forhold utgjør de tre dimensjonene for bærekraftig utvikling, hvor alle er gjensidig avhengig av hverandre. Vi vil forsterke og bygge videre på de konkurransemessige fortrinnene regionen allerede har etablert i sektorer som fornybarnæringen, anvendt teknologi og opplevelser, som en følge av den pågående omstillingen til et bærekraftig samfunn.

Derfor vil vi bidra til at virksomheter og næringsliv i alle bransjer etterstreber siste og relevante beste praksis innen operasjonalisering av bærekraftig utvikling. Intensjonen til en slik tilnærming er å utløse fremtidige konkurransemessige fortrinn som ligger i skjæringsfeltet mellom tilrettelegging for bærekraftig utvikling, innovasjon og virksomhetsetablering. Det er først og fremst bedriftenes eget ansvar å utnytte de forretningsmessige mulighetene som følger av omstillingen til et bærekraftig samfunn, men vi vil aktivt bidra med tilrettelegging.

Kommunikasjon: Bruke strategisk kommunikasjon som verktøy for posisjonering

Regionens omdømme er viktig for vår konkurransekraft. Økt synlighet hos de rette målgruppene er avgjørende både når det gjelder tiltrekking av arbeidskraft og nyetableringer av virksomheter. Vi skal gjennom strategisk kommunikasjon og historiefortelling bygge videre på regionens fortrinn og utviklingsmuligheter for å øke den nasjonale og internasjonale kjennskapen og kunnskapen om regionen.

7. Dette satser vi på, og slik skal vi gjøre det

For å lykkes med visjonen om å bli landets ledende fornybarregion, og målet om å være landets mest attraktive og bærekraftige region har vi definert seks områder vi vil satse på. Noen innebærer en videreføring fra Strategisk næringsplan for regionen fra 2014. Satsningsområdene er valgt på bakgrunn av regionens komparative fortrinn, innspill fra næringslivet og de sterkeste utviklingstrekkene vi ser i det regionale, nasjonale og internasjonale utfordringsbildet som berører næringsliv og virksomheter.

Seks satsingsområder som skal være retningsgivende for kommunenes verdiskapingsarbeid:

- Energinæringer
- Infrastruktur og næringsareal
- Opplevelser
- Arbeidsplasser og kompetanse
- Internasjonal konkurransevne
- Innovasjonskraft og bærekraftig omstilling

7.1 ENERGINÆRINGER

Mål: Kristiansandsregionen er en ledende og attraktiv region for energinæringer

Tilgang til rimelig og tilstrekkelig fornybar kraft har vært et av landsdelenes fortrinn for industri- og næringsetablering. Situasjonen er i endring både nasjonalt og internasjonalt, og det vil være behov for å øke tilgangen til fornybar kraft i landsdelen. Det er også stort behov for å øke kapasiteten i strømmettet og redusere sårbarheten i energiforsyningen.

Kommunene må samarbeide og se regionen på tvers av kommunegrenser for å tiltrekke seg viktige energinæringer og gi forutsigbare rammevilkår for etableringer. Elektrifisering, produksjon og bruk av andre energibærere er viktige bidragsyttere for å nå våre utslippsmål for klimagasser. Næringslivet i Kristiansandsregionen utvikler teknologiske løsninger som gir resultater på verdensbasis når det gjelder utslippsreduksjon, og det er viktig at vi legger til rette for slike satsninger. En slik nødvendig omlegging av samfunnet kan også kreve arealer som gir muligheten til å løse utfordringene. Det må skje ved bærekraftig bruk av naturressursene, hvor helhetlige avveininger mellom klimabehov, næringsetableringer, arealbruk og natur er avgjørende for å sikre et klimavennlig industriløft i regionen.

Slik vil vi ha det: Vi er ledende innen energiproduksjon basert på regionens fortrinn, kompetansemiljøer og fornybare ressurser	Slik gjør vi det: Arbeide for å sikre kraftinfrastruktur, regulerbar kraft og overføringskapasitet slik at eksisterende virksomheter og nye næringer får kraften de trenger til en forutsigbar kostnad Tilrettelegge for økt kraftproduksjon i eksisterende anlegg og utvikle nye verdikjeder for og distribusjon av solenergi, vannkraft og vindkraft i hele regionen
---	---

	Sikre at regionen blir ledende innenfor havvind, med en industri som utvikler og bygger vindkraftløsninger i toppklasse, med tilhørende industrisenter, driftssenter og kompetansesenter
	Påvirke utdanningsinstitusjoner og fagopplæring til å sikre relevante utdanningsløp for energinæringen

Slik vil vi ha det: Vi tilrettelegger for nye investeringer i energinæring for å sikre et næringsliv i bærekraftig utvikling og vekst	Slik gjør vi det:
	Videreutvikle regionens fortrinn innenfor energi- og prosessindustri
	Utvikle en verdikjede for produksjon, distribusjon og bruk av grønt hydrogen, og bidra til å utvikle hydrogenmarkedet i Europa
	Øke satsningen på energibærere som hydrogen, metanol og ammoniakk
	Sikre bærekraftig datalagring og dataprosessering
	Etablere god dialog og samarbeid mellom kommuner, klynger, næringer, organisasjoner og universitet/høgskoler om å sikre grønn omstilling
	Mobilisere næringsliv, universitet/høgskoler og offentlig sektor til forskning, utvikling og innovasjon, samt deltakelse i internasjonale samarbeidsprosjekter og forskningsprogram
	Øke teknologioverføring og kompetanseutvikling på tvers av sektorer og bransjer
Arbeide for å sikre nok kraft og linjer til næringsetablering	

Slik vil vi ha det: Vi bidrar i elektrifisering av Agder	Slik gjør vi det:
	Fortsette arbeidet med å elektrifisere tjenestebiler i kommunene i regionen
	Tilrettelegge infrastruktur og arealer for ladestasjoner i hele regionen
	Bruke kommunenes innkjøpsmakt til å stimulere til økt elektrifisering i regionen
	Støtte arbeidet til Electric Region Agder, med visjon om å skape verdens første helelektriske samfunn på 100 % ren energi

7.2 INFRASTRUKTUR OG NÆRINGSAREALER

Mål: Kristiansandsregionen har infrastruktur og næringsarealer som er tilpasset næringslivets behov

Vi skal tilrettelegge og transformere næringsareal for å tiltrekke oss nye næringer og sikre en bærekraftig utvikling for eksisterende næringsliv i regionen.

Kristiansandsregionen er knutepunkt på Agder for vei, jernbane, sjøtransport og luftfart. Vi skal bidra til å gjøre regionen som bo- og arbeidsmarked mer effektivt gjennom bedre infrastruktur og samferdselsløsninger for en økende befolkning og et næringsliv i vekst. Samtidig skal vi være en pådriver for å redusere klimautslipp.

Slik vil vi ha det: Vi har attraktive arealer med riktig næring på riktig sted, uavhengig av kommunegrenser	Slik gjør vi det:
	Videreutvikle og tilrettelegge tilgjengelige og nye næringsareal i regionen med grunnlag i næringslivets behov og bærekraftig omstilling
	Gjennom samarbeid sikre best mulig utnyttelse av eksisterende næringsområder og videreutvikling av disse områdene uavhengig av kommunegrenser
	Sikre næringsutvikling i eksisterende kommunesentre og tettsteder
	Prioritere utbygging og tilrettelegging av sjønære næringsarealer for at regionen skal være forberedt til framtidige energinæringer og bærekraftig transport tilknyttet havnene i regionen
	Stimulere utvikling av klima- og miljøvennlige løsninger i samarbeid med utbyggere

Slik vil vi ha det: Vi har god infrastruktur innenfor kraft, kollektivtransport og vei/bane/havn/lufthavn	Slik gjør vi det:
	Sikre god teknisk, sosial og digital infrastruktur
	Påvirke arbeidet med å øke prioriteringen av Agder i NTP
	Utvikle framtidens havner og havnestruktur
	Arbeide for å øke internasjonale rutetilbud til og fra Kristiansand lufthavn, samt økt regularitet innenlands
	Videreutvikle gode klima- og miljøvennlige løsninger for ferje- og cruisetrafikk
	Arbeide for at Sørlandsbanen prioriteres for økt regularitet og kapasitet
	Styrke satsingen på lokaltog innad i regionen
	Arbeide for realisering av sammenkobling av Vestfoldsbanen og Sørlandsbanen
	Arbeide for bedre rammebetingelser for kollektivtransporten slik at den blir et reelt alternativ for reiser i hele regionen

Slik vil vi ha det: Vi er gode vertskapskommuner for næringslivet	Slik gjør vi det:
	Profesjonalisere kommunenes vertskapsrolle
	Yte god service og rask saksbehandling for næringslivet i møte med kommunene
	Sikre at næringslivet opplever forutsigbarhet i møte med kommunene i regionen
	Skape gode møteplasser for relevante aktører og være en pådriver som døråpner til nye markeder
Være en pådriver for økt klyngesamarbeid i regionen på flere næringsområder	

7.3 OPPLEVELSER

Mål: Kristiansandsregionen er en region med attraktive og bærekraftige opplevelser for innbyggerne og besøkende

Et godt sted å bo er også et godt sted å besøke og etablere næringsvirksomhet. Å satse på

bærekraftige opplevelser innenfor blant annet reiseliv, mat, kultur og handel er viktig for å øke regionens attraktivitet. Det er også viktig å profilere og synliggjøre attraktive opplevelser gjennom historiefortelling og markedsføring av hele regionen.

Slik vil vi ha det: Vi er synlige og har et godt omdømme	Slik gjør vi det:
	Arbeide systematisk og langsiktig for å etablere kjennskap til og kunnskap om regionen
	Forsterke, profilere og synliggjøre regionens opplevelsestilbud gjennom historiefortelling og markedsføring
	Markedsføre regionen for internasjonale konferanser og møter
Slik vil vi ha det: Vi tiltrekker oss nye innbyggere, besøkende og næringsliv	Slik gjør vi det:
	Utnytte Kristiansandsregionens fordeler med storbyens nærhet til attraktive rekreasjonsområder
	Sikre konkurransedyktig tilbud av sosial infrastruktur som barnehager, skoler og helse- og sosialtjenester
	Sikre at spennende karrieremuligheter i regions arbeidsliv markedsføres
	Sikre mer trafikk av besøkende inn til regionen gjennom direkteruter med fly og ferge
	Sikre trygge og inkluderende opplevelser og møteplasser med gode grøntområder, stier og parker i samspill med byliv, kultur- opplevelser og handelssentrum
	Fremme testing av midlertidige løsninger i transformasjons- områder, for å se hva som er attraktivt for innbyggere og besøkende
	Anerkjenne hvor viktig kunst og kultur er for samfunnet og kommunenes attraktivitet
Slik vil vi ha det: Vi har gode rammebetingelser og tilrettelagt infrastruktur for bærekraftig turisme og handel	Slik gjør vi det:
	Videreutvikle kommunenes vertskapsrolle gjennom høy kvalitet i tjenesteproduksjonen
	Gode rammebetingelser og tilrettelagt infrastruktur stimulerer til bærekraftig turisme med høy lokal verdiskaping, basert på naturlige fortrinn
	Sertifisere regionen som bærekraftig reisemål
Slik vil vi ha det: Besøkende forlenger oppholdet når de besøker regionen og får oppleve en større bredde av opplevelser	Slik gjør vi det:
	Relevante aktører samarbeider om aktuelle tiltak som gir besøkende grunn til å forlenge oppholdet i regionen
	Sammen med reiselivsaktører og gründere satse på å utvikle attraksjoner i regionen som bidrar til sesongutvidelse og til at tilreisende tilbringer flere dager i regionen
	Fremme samarbeid mellom næringer, klynger og bedrifter for å avdekke nyskapingspotensial

Slik vil vi ha det: Vi er en attraktiv matregion	Slik gjør vi det:
	Utvikle regionens satsning på mat i samarbeid med næringsdrivende som byr på kulinariske opplevelser basert på kortreise råvarer
	Styrke Kristiansandsregionen som markeds plass gjennom bedre samarbeid mellom lokalprodusenter, restauranter og øvrige utsalg
	Stimulere til kortreiste og bærekraftige matinnkjøp i kommunenes innkjøpsrutiner og redusere matsvinn i offentlige institusjoner
	Sørge for at regionens næringsliv har konkurransefordeler og økt verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av fornybare naturressurser og innovative sirkulære verdikjeder
	Øke lokal matproduksjon med metoder som reduserer miljøbelastning og klimautslipp
	Bygge på regionens historie som møteplass og handelssentrum for lokale råvarer og særegne mattradisjoner

Slik vil vi ha det: Vi tilrettelegger for store arrangementer som gir ringvirkninger for næringslivet	Slik gjør vi det:
	Sørge for at opplevelser og arrangementer i Kristiansandsregionen bidrar til større og mer bærekraftig verdiskaping med betydelige ringvirkninger for næringslivet i regionen
	Aktivere næringslivet til deltakelse i store arrangementer i regionen
	Arbeide for å øke Kristiansands attraktivitet som konferanseby
	Etablere strukturer for dialog og erfaringsutveksling mellom store arrangementer i regionen

7.4 ARBEIDSPLASSER OG KOMPETANSE

Mål: Kristiansandsregionen er en vekstkraftig kompetanseregion

Kompetanse, høy yrkesdeltakelse og høyt utdanningsnivå er viktig for verdiskaping og økonomisk vekst i en region. Arbeidskraft og kompetanse er en økende knapphetsfaktor og vi må gjøre det attraktivt å jobbe, bo, studere og besøke regionen vår.

Nyvinninger og innovasjon som følge av bærekraftig utvikling gir et fremtidig behov for økt spisskompetanse innen flere sektorer både nasjonalt og internasjonalt. Regionen står i en særligstilling innen anvendt teknologi og fornybare energiløsninger. Ved å benytte regionens ressurser og kompetanse for å utvikle fremtidens bærekraftige løsninger innen disse feltene, kan det legges til rette for nye virksomheter.

Kommunene skal samarbeide med næringsliv, universitet/høgskoler, fylkeskommunen og ikke minst seg imellom for å styrke Kristiansandsregionen som landsdelens vekstmotor og kunnskapscenter. Universitetsbyene Kristiansand og Grimstad er viktige kunnskapsmiljøer, og bidrar til å trekke viktig kompetanse til regionen.

Slik vil vi ha det: Det er god balanse mellom	Slik gjør vi det:
	Satse på ulike tiltak for å tiltrekke og beholde arbeidskraft i regionen

tilbud og etterspørsel etter relevant kompetanse i det regionale arbeidsmarkedet	Redusere utenforskap gjennom målrettet arbeid for høyere deltakelse i utdanning og arbeidsliv, og mobilisere flere i arbeid
	Stimulere til økt mangfold i rekruttering for å skape arbeidsplasser som er preget av likestilling og mangfold
	Stimulere til at unge i større grad våger å velge utradisjonelt i utdanning og yrkesvalg
	Medvirke til at universitet og høyskoler utvikler studieløp tilpasset fremtidens kompetansebehov og behov i markedet
	Medvirke til at fylkeskommunen videreutvikler et godt yrkes- og fagskoletilbud som samsvarer med næringslivets behov
	Ta en større rolle som tilrettelegger og stimulere næringslivet til å ta inn og utdanne ufaglært arbeidskraft
	Være en offensiv samarbeidspartner med Sørlandet sykehus HF for å styrke arbeid med forskning, utdanning og undervisning gjennom etablerte samarbeid

Slik vil vi ha det:	Slik gjør vi det:
Regionen er kjennetegnet av et godt samspill mellom utdanningsinstitusjoner og arbeidsliv	Videreutvikle tilbud og ordninger som gjør Kristiansandsregionen attraktiv for internasjonal kompetanse
	Stimulere til økt samarbeid om utdanninger og praksis som møter næringslivets framtidige kompetansebehov - gjennom grunnskole, videregående skole, fagskole og høyere utdanning
	Styrke omfanget av tverrfaglige prosjekter mellom universiteter og samfunns- og arbeidsliv
	Stimulere til bærekraftige elevbedrifter og entreprenørskap i skolen, og ta entreprenørskap inn i hele utdanningsløpet
	Bidra til at nettverk i samfunns- og arbeidsliv er åpne og transparente for studenter og arbeidskraft, også utenfor regionen
	Styrke kultur for åpenhet og mangfold slik at studenter og tilflyttere føler tilknytning til lokalsamfunnet og regionen
	Sikre gode boligtilbud for studenter og nye arbeidstakere

Slik vil vi ha det:	Slik gjør vi det:
Flere studenter kommer til regionen og velger å bli værende etter endt utdanning	Bidra til at universitetsbyene Kristiansand og Grimstad er attraktive studiebyer og understøtte arbeid for økt studenttrivsel i regionen
	Legge til rette for at studentene bidrar med kompetanse gjennom praksis og oppgaveskriving, som skaper en bærekraftig utvikling av regionen
	Legge til rette for at studenter og regionens næringsliv deltar på arrangementer som gir muligheter for å møte lokalt arbeidsliv
	Motivere regionens arbeidsliv til å ansette nyutdannede kandidater uten flere års relevant praksis, og rekruttere studenter til faglig relevante sommerjobber
	Synliggjøre tilbud og aktiviteter innenfor kultur og friluftsliv som bidrar til å øke studentenes tilhørighet i regionen
	Bidra til at offentlig transport mellom de to universitetsbyene blir mer attraktivt for studentene – slik at kulturtilbudet i Kristiansand blir lettere tilgjengelig for studentene i Grimstad

7.5 INTERNASJONAL KONKURRANSEEVNE

Mål: Kristiansandsregionen utnytter mulighetene internasjonalt samarbeid gir for økt verdiskaping

Kristiansandsregionen er en vekstkraftig, nasjonalt ledende og internasjonalt orientert regionhovedstad ved porten til Europa. Agder er en av de store eksportregionene i Norge og har lange tradisjoner for internasjonalt samarbeid og handel.

Tilgang på kompetanse fra internasjonale samarbeidspartnere, internasjonale forskningsresultater og innovasjoner er grunnleggende for økt handel, innovasjon og omstilling. Vi skal være en åpen og inkluderende region hvor vi deler kunnskap og henter erfaring gjennom nettverk, prosjektsamarbeid og delegasjoner internasjonalt.

Slik vil vi ha det: Vi prioriterer internasjonalt samarbeid og andre tiltak som styrker næringslivets internasjonale konkurransekraft	Slik gjør vi det:
	Støtte små og mellomstore bedrifters samarbeid om markedsutvikling internasjonalt
	Samarbeide med klynger og bransjeorganisasjoner om viktige internasjonale møteplasser, prosjekter eller messer
	Lede og delta i viktige delegasjoner i og utenfor regionen
	Styrke, samordne og tydeliggjøre tilbudet av virkemidler for internasjonalisering av næringslivet og samarbeid med utlandet
	Samarbeide med Agder Europakontor om å styrke kunnskap om EU/EOS, programmer og finansieringsordninger
Støtte regional satsing på kompetanse og prosjektsamarbeid	

Slik vil vi ha det: Vi har en internasjonal orientering i utdanningene på alle nivå	Slik gjør vi det:
	Bidra til at flere elever og studenter forberedes til et stadig mer internasjonalt orientert arbeidsliv
	Bidra til at UiA og andre utdanningsinstitusjoner etablerer samarbeid med og lærer av utenlandske utdannings- og forskningsinstitusjoner
	Øke internasjonalisering av skoler og deltakelse i internasjonale utdanningsprogrammer
Støtte opp om internasjonalt samarbeid mellom regionens FoU-miljøer og internasjonale samarbeidspartnere	

Slik vil vi ha det: Vi legger til rette for rekruttering av internasjonal kompetanse	Slik gjør vi det:
	Utarbeide en helhetlig og langsiktig strategi for rekruttering og integrering i Kristiansandsregionen i samarbeid med næringsliv, universitet/høgskoler og andre partnere
	Sørge for et velkomstapparat som gir den enkelte arbeidsinnvandreren nødvendig informasjon og bistand
Oppmuntre store virksomheter til mer systematiske trivselstiltak for nye arbeidstakere	

	Utvikle tjenester og tilbud som gjør det attraktivt for internasjonale arbeidstakere å arbeide og ha et godt liv i Kristiansandsregionen
--	--

7.6 INNOVASJONSKRAFT OG BÆREKRAFTIG OMSTILLING

Mål: Kristiansandsregionen har innovasjonskraft med et næringsliv som er ledende på klimavennlig omstilling

Innovasjon og entreprenørskap er en forutsetning for å skape nye arbeidsplasser, vekst og utvikling i næringslivet. Innovasjonskraft er en driver for en mer variert næringsstruktur og bidrar til en sterk region. Kristiansandsregionen har allerede verdens reneste og mest moderne prosessindustri, basert på høyteknologiske løsninger og stor verdiskaping.

Det må investeres i regionens entreprenørskapskultur og i ordninger for nyetablerte bedrifter. Klimavennlig omstilling og innovasjonskraft i eksisterende bedrifter må videreutvikles. Offentlige ressurser og strategiske tiltak må samordnes for å øke gjennomslagskraften.

Slik vil vi ha det: Offentlig og privat sektor samarbeider om en kunnskapsbasert bærekraftig omstilling	Slik gjør vi det:
	Stimulere til sirkulær økonomi gjennom mer ombruk og bedre utsortering, for økt materialgjenvinning
	Stimulere til etableringer som kan bidra til å løse samfunnsutfordringer knyttet til for eksempel klimaendringer
	Tilrettelegge for og samarbeide med små og mellomstore bedrifter om miljøsertifisering
	Definere indikatorer, mål, rapporter og identifisere nødvendige tiltak for å nå mål om bærekraftig omstilling
	Formidle hva som skal til for å nå kommunens klima- og miljømål og bidra til å øke kunnskap om bærekraftig klimaomstilling

Slik vil vi ha det: Vi har konkurransefordeler gjennom bærekraftig bruk av naturressurser og innovative sirkulære verdikjeder	Slik gjør vi det:
	Legge til rette for mer sirkulær- og delingsøkonomi også innenfor næringslivet
	Bruke kommunens innkjøpsmakt og offentlige anskaffelser til bærekraftige innkjøp som kan stimulere til klima- og miljøvennlig omstilling i næringslivet
	Motivere næringslivet til å utvikle bærekraftige tilbud og tjenester, og styrke gründerskap gjennom bruk av insentiver
	Benytte regionens ressurser og kompetanse, for å tiltrekke nye virksomheter til å utvikle fremtidens bærekraftige løsninger
	Stimulere utvikling av nye kortreiste verdikjeder og løsninger for ansvarlig forbruk og produksjon
	Samarbeide med industrien og forbrenningsanlegg for etablering av lønnsomme forretningsmodeller for karbonfangst

Slik vil vi ha det: Vi har sterke	Slik gjør vi det:
	Videreutvikle gründerkultur og entreprenørskap, og øke kontakten mellom unge og arbeidslivet

innovasjonsmiljøer og kultur for entreprenørskap	Stimulere til gründerskap i grunnskolen
	Bidra til flere næringsetableringer for å skape en attraktiv region for gründere
	Synliggjøre gode forretningsideer i samarbeid med innovasjons- og etablerermiljø
	Stimulere til næringsetableringer ved å videreutvikle etablerer- og innovasjonsselskapene, samordne og effektivisere ressursbruk til fordel for gründere og etablerere
	Fremme tilførsel av privat og statlig tidligfase-kapital
	Styrke FoU og innovasjon i næringslivet og stimulere til økt samarbeid mellom universitet/høgskoler og næringsliv
	Utvikle tjenester og kompetanse gjennom utveksling i nasjonale og internasjonale nettverk
	Stimulere til økt bruk av lokale, nasjonale og internasjonale innovasjonsmidler rettet mot offentlig privat samarbeid

Slik vil vi ha det: Vi har økt innovasjonsgrad i offentlig sektor som bidrar til å løse framtidige behov	Slik gjør vi det:
	Forsterke arbeidet med innovasjon i offentlig sektor
	Stimulere til innovative offentlige anskaffelser
	Utnytte mulighetene digitalisering og ny teknologi gir for innovasjon i offentlig tjenesteproduksjon
	Utvikle kultur og kompetanse for innovasjon, med mot til å tenke nytt og prøve nye løsninger, teknologier og tjenester
Styrke samspillet mellom universitetssektoren, næringslivet og arbeidslivet, og legge til rette for at strategisk kompetanseutvikling i virksomhetene bidrar til innovasjonskompetanse i offentlig sektor	

8. Oppfølging av strategien

Strategi for verdiskaping i Kristiansandsregionen vedtas av by- og kommunestyrene i Kristiansandsregionen. Oppfølgingen av planen må skje i et bredt samarbeid med offentlige virksomheter og selskaper, universitetet, næringslivets organisasjoner, kommunale og regionale utviklingsaktører, virkemiddelapparatet og regionens næringsliv.

For å følge opp de strategiske satsningene og bidra til å nå planens overordnede mål, vil kommunene utarbeide egne handlingsplaner som samordnes med kommunenes øvrige økonomi- og handlingsprogramarbeid.

Næringsnettverket i Region Kristiansand har ansvar for å bidra til å stimulere til forpliktende interkommunalt og regionalt nærings samarbeid.